

Statistiek

Wo-doorstroom hbo'ers stukt selectief

ONDERWIJS & WETENSCHAP

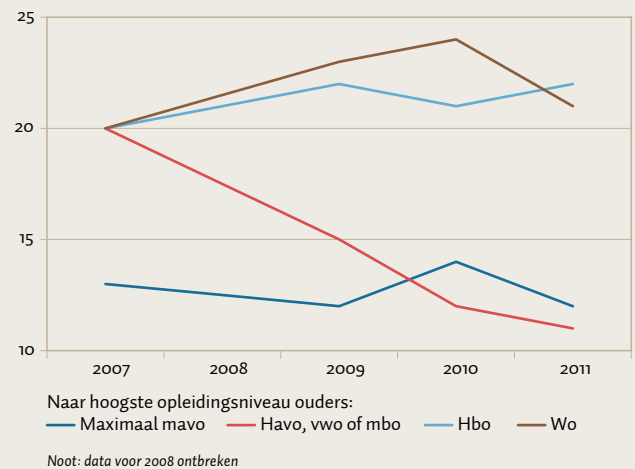
In januari van dit jaar bleek uit cijfers van de Onderwijsinspectie dat de doorstroom van het hbo naar het wo de afgelopen tien jaar fors is afgenomen. De schakelprogramma's zouden hier een belangrijke rol bij spelen. Vaak moeten hbo-afgestudeerden een schakel- of pre-master programma volgen bij een universiteit alvorens ze kunnen deelnemen aan de daadwerkelijke master. Universiteiten zijn echter een stuk strenger geworden in hun selectiebeleid voor schakelprogramma's, omdat ze de toelage voor afgestudeerde studenten verliezen wanneer deze stoppen met hun opleiding. Daarnaast kunnen hbo-afgestudeerden die een schakelprogramma volgen aan de universiteit ingeschreven worden als contractstudent, waardoor ze geen recht hebben op studiefinanciering of andere studentenvoordelen als een ov-kaart, studentenlening of studentenhuisvesting. Doorstuderen is dus stukken duurder geworden.

De figuur laat zien dat de afname in wo-doorstroom vooral betrekking heeft op hbo'ers van wie de hoogste opleiding van de ouders havo, vwo of mbo is (een middelbare sociale achtergrond). In 2007 was er nog nauwelijks verschil in de kans op doorstroom naar de universiteit voor hbo'ers van wie de ouders een wo, hbo of mbo achtergrond hadden. Voor hbo'ers met een lagere sociale achtergrond (mavo) of hogere sociale achtergrond (hbo of wo) is de kans op doorstroom naar wo stabiel gebleven.

Een mogelijke verklaring voor de sterk verminderde wo-doorstroom van hbo'ers met een middelbare sociale achtergrond zou kunnen zijn dat met name deze groep afgestudeerden zwaar is getroffen door de fors toegenomen kosten voor een aanvullende wo-opleiding. Dit geldt natuurlijk ook voor hbo'ers met een lagere sociale achtergrond, maar bij

deze groep was de doorstroom al veel lager en bovendien is bij hen met afronding van een hbo-opleiding al een zeer grote vooruitgang geboekt op de sociale ladder. ■ **BARBARA BELFI, ARDI MOMMERS EN JIM ALLEN** (ROA)

Aandeel hbo-afgestudeerden dat een wo-vervolgopleiding heeft gedaan

Bron: HBO-Monitor

Amerikaanse directe investeringen via Nederland

FINANCIËLE MARKTEN

Nederland is wereldwijd de grootste ontvanger van Amerikaanse directe investeringen. Van directe buitenlandse investeringen (DBI's) is sprake wanneer een onderneming investeert in een buitenlandse onderneming met het doel om een blijvend belang te verwerven. Dit zijn rechtstreekse belangen in het aandelenkapitaal en leningen binnen concernverband.

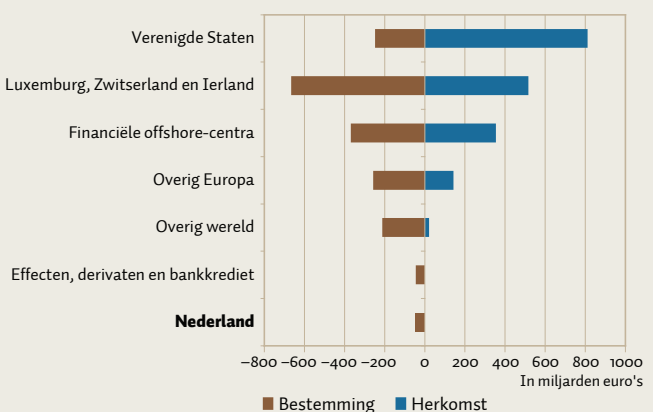
De totale Amerikaanse DBI's die via Nederland lopen bedragen ruim 1.800 miljard euro, op een totaal van 4.766 miljard euro. Dat is dus zo'n 38 procent. Daarvan is volgens cijfers van het IMF 811 miljard euro de 'officiële' directe investering van de VS in Nederland. De overige 1000 miljard euro zijn directe investeringen door Amerikaanse multinationals die indirect, via andere landen Nederland binnenkomen.

Deze directe investeringen lopen grotendeels via zogeheten Bijzondere Financiële Instellingen (BFI's) meteen weer Nederland uit. Een kleine 50 miljard euro, 7 procent van het bbp, blijft daadwerkelijk in Nederland. De cijfers die DNB registreert voor de betalingsbalans tonen dat zowel de herkomst als de bestemming voor een groot deel bestaat uit Luxemburg, Zwitserland en Ierland, en daarnaast uit financiële offshore-centra (figuur). Slechts 25 procent is geïnvesteerd in landen zonder veel BFI's die waarschijnlijk het einddoel van de investeringen vormen.

Dat Amerikaanse multinationals hun directe investeringen langs diverse landen leiden, is onder meer toe te schrijven aan de Amerikaanse fiscale wetgeving. In tegenstelling tot veel andere landen, belast de VS de in het buitenland gerealiseerde winsten. Omdat deze belasting pas wordt geheven op het moment dat de buitenlandse winsten gerepatriëerd worden,

verzamelen veel Amerikaanse multinationals deze nu in het buitenland. Een Amerikaanse belastingherziening kan ertoe leiden dat zij hun inkomens terughalen naar de VS. Dit zou dan ook in de Nederlandse betalingsbalans tot uitdrukking komen, al zal de reële impact op de Nederlandse economie naar verwachting gering zijn. ■ **KRIT CARLIER** (DNB)

Amerikaanse DBI's via Nederland

Bron: DNB en IMF

Consumentenprijzen Nederland stijgen

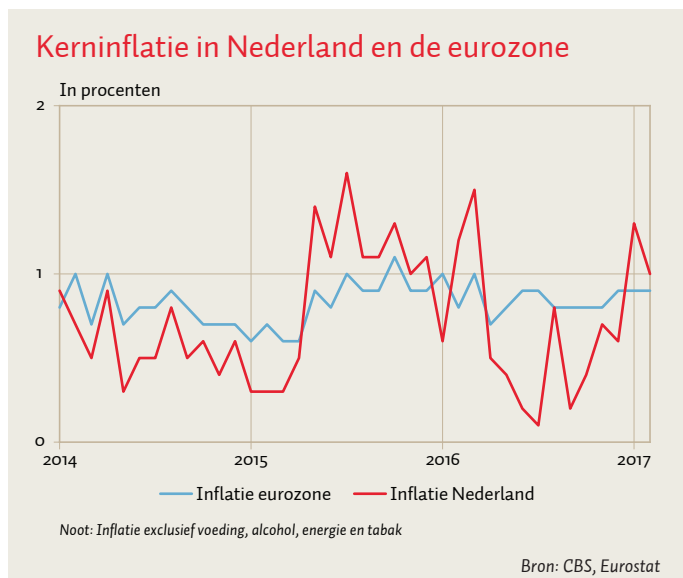
GROEI & CONJUNCTUUR

In Nederland en de rest van de eurozone loopt de inflatie, gemeten volgens de internationaal geharmoniseerde prijsindex, de laatste maanden sterk op. Deze stijging komt onder andere door stijgende energieprijzen. Welke andere factoren hierbij een rol spelen, kan worden geanalyseerd met indicatoren van de zogenoemde kerninflatie. Het mandje van de reguliere prijsindex bevat goederen – zoals brand-

stoffen en fruit – en diensten waarvan de prijzen sterk kunnen fluctueren. Verder hebben indirecte belastingen en accijnzen die door beleid worden bepaald – zoals op alcohol en tabak – invloed op de prijzen. Ook kunnen de prijzen in bijvoorbeeld restaurants en hotels sterk fluctueren. Vanwege de versturende invloed van sommige producten wordt in economische analyses vaak naar indicatoren van de kerninflatie gekeken, waarbij sommige goederen en diensten buiten het mandje gelaten worden. Een indicator voor de kerninflatie is de prijsontwikkeling exclusief voeding, energie, alcohol en tabak. Deze kerninflatie is stabiel en geeft een beter beeld van de economische factoren die de inflatieontwikkeling veroorzaken. Wel is het enigszins willekeurig welke producten buiten beschouwing worden gelaten. En bovendien worden prijsveranderingen van energie, alcohol, voeding en tabak wel door de consument in de portemonnee gevoeld.

De figuur laat zien dat de kerninflatie voor de eurozone de afgelopen drie jaar stabiel is, terwijl die in Nederland de laatste maanden is toegenomen. De inflatie in de eurozone lijkt dus vooral te worden veroorzaakt door de stijgende energieprijzen, terwijl voor Nederland ook andere factoren een rol spelen.

De fluctuatie tussen sommige maandcijfers voor Nederland kan verklaard worden door seizoensinvloeden. Het gaat dan bijvoorbeeld om de prijsontwikkelingen van vliegtickets en recreatieparken. Dit toont ook de beperkingen van één indicator om de inflatieontwikkelingen te duiden, al laten meerdere indicatoren van de kerninflatie de laatste maanden ongeveer hetzelfde beeld zien. ■ **MARTIN MELLENS** (CPB)

Ontwikkeling van het ondernemersklimaat

ONDERNEMERSCHAP & INNOVATIE

Volgens de afgelopen winterraming van de Europese Commissie staat de eurozone er weer beter voor: de economische groei was in 2016 met 1,7 procent van het bbp voor het derde jaar op rij positief. De afgelopen jaren hebben de eurolidstaten op verschillende beleidsterreinen maatregelen getroffen om het groeipotentieel van hun economie te vergroten. Het ondernemersklimaat is een van de beleids-

terreinen waarop lidstaten progressie hebben geboekt.

Een veelgebruikte maatstaf om de kwaliteit van het ondernemersklimaat in een land te bepalen is de zogenoemde *Doing Business Index* van de Wereldbank. De Wereldbank kijkt daarbij onder meer naar het gemak waarmee een bedrijf kan worden opgericht, bouwvergunningen worden verleend en eigendom kan worden geregistreerd. Ook kijkt zij naar de mate waarin bedrijven toegang hebben tot krediet en naar de efficiëntie van insolventieprocedures.

De figuur toont de ontwikkeling van de kwaliteit van het ondernemersklimaat voor verschillende ontwikkelde economieën sinds 2010, waarbij de scores voor de eurozone en voor niet-eurolanden zijn gebaseerd op de ongewogen gemiddelde score van de betreffende lidstaten. In Nederland is het ondernemersklimaat in lijn met het gemiddelde in het eurogebied. Uit de figuur blijkt dat er de afgelopen jaren weliswaar flinke stappen zijn gezet op het gebied van het ondernemersklimaat in het eurogebied, maar dat er – gezien het verschil met de VS, het VK, Zweden en Denemarken – nog meer winst te behalen is. Daarnaast laten relatieve nieuwkomers in de EU de afgelopen jaren een flinke verbetering zien.

Het ondernemersklimaat bevordert ook het aanpassingsvermogen van een economie. Dit is in het bijzonder relevant in het eurogebied, omdat lidstaten binnen een muntunie geen gebruik kunnen maken van het wisselkoersinstrument om (al dan niet asymmetrische) economische schokken op te vangen. Daarom heeft de Eurogroep in februari gesproken over manieren om het ondernemersklimaat in de lidstaten verder te verbeteren. ■ **TOEP VAN DIJK** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

